

Nr 357.

Av herr **Egnell m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.*

Folkskolans uppgift i vårt folkbildningsarbete är ostridigt av den vikt och betydelse att allt bör göras för att få den att motsvara sitt egentliga syfte; bibringandet av de elementära, grundläggande kunskaperna i ämnen, som vidare skapa grundvalen till god medborgarbildning och fortsatt kunskapsförvärv. Dit hör, förutom kunskapen i vår kristna tro, i främsta rummet kunnighet i svenska språket, såväl i tal som skrift, samt färdighet i räkning, enkannerligen då i de delar, varmed menige man oftast kommer i kontakt i levande livet. Övriga ämnen måste i de lägre åldersstadierna bli av mera sekundär betydelse och komma ifråga endast i den mån de ej göra otillbörligt intrång på förut berörda grundläggande ämnesområden.

Det är en ganska omvittnad sak att en stor del av vår nuvarande folkskole-ungdom efter slutad skolgång brister i avsevärd grad i färdighet på ovan nämnda viktiga kunskapsfält. Detta omdöme kommer även till synes i Kungl. Maj:ts proposition nr 99, där förslag framställts om bristernas avhjälpande genom inrättande av ett obligatoriskt sjunde skolår.

Utan att förringa värdet av ett sjunde skolår, där samhällsförhållandena äro av den art att en dylik påbyggnad utan större olägenhet låter sig genomföra (såsom i städer och mer eller mindre industrialiserade orter), är det dock uppenbart att samma reform annorstädes, framförallt i den övervägande delen av svensk landsbygd, komme att så långt ifrån, såsom statsrådet Engberg menar, vara »en gärd av rättvisa åt landsbygdens folk» i stället kännas som en pålaga, föga önskad och efterträdd och föga motsvarande det syfte, som därmed avses.

Om undervisningsresultatet i vår nuvarande sexåriga folkskola lämnar åtskil- ligt övrigt att önska, hänger detta otvivelaktigt samman med den rådande äm- nesträngseln på skolschemat, där en hel del mindre väsentliga ämnen kämpa om platsen med huvudämnena, till stort förfång för dessa senare. Här kan säker- ligen en hel del onödigt och tyngande stoff utan olägenhet utrensas, utan att undervisningsresultatet i sin helhet därav kommer att bli lidande. En förenkling av undervisningen i en hel del ämnen till förmån för bättre övning i behandlingen av svenska språket skulle säkerligen för de unga eleverna bli av oerhört större värde för deras utbildning till kunniga medborgare än vad som sker efter nu- varande system. Det kan ej vara nyttigt att proppa i barnen en hel massa små- krafns om allt mellan himmel och jord, som sedermera för det ojämförligt stora flertalet i levande livet visar sig vara överflödigt gods, som slänges utan vidare. Om en dylik revision av skolschemat företoges, skulle de unga eleverna helt

säkert stå bättre rustade i kampen för tillvaron och även i möjligheterna att sedermera utöka sitt kunskapsförvärv.

Om våra pedagoger — såsom nu synes ske — gå ut ifrån att våra skolor äro enbart något liknande kornstoppningsfabriker, där huvudsaken är att proppa i unga hjärnor så mycket som möjligt ur så många böcker som möjligt, så bör det sägas ifrån, att de äro på fel väg. Här bör om någonsin ransoneras med förstånd, med anpassning efter vederbörande adepters möjligheter att i olika åldersskeden kunna smälta och tillgodogöra sig frukterna av kunskapens träd. Vad som syndas emot barnen i detta hänseende hämnar sig obönhörligt och kommer mera skada än gagn åstad.

Otvivelaktigt komme det att ge ett betydligt rikare resultat om mycket av vad nu tvingas i 13—14-åringar såsom osmältbart gods i detta åldersstadium i stället i ett senare skede, när »livsandarna vakna» och kunskapstörsten och vetgirigheten på ett helt annat sätt uppenbara sig i ungdomarnas medvetanden, bjödes dem å av staten anordnade och bekostade frivilliga kurser, där exempelvis undervisning i stats- och medborgarkunskap eller andra ämnen, som stå i omedelbar närhet av 18—20-åringars inträde i det medborgerliga livet, meddelades dem och komme dem till nytta och hjälp, just då de äro som mest i behov därav. Som det nu sker med dylik undervisning i 14-årsstadiet är det en allmän erfarenhet — och det ligger i sakens natur att så måste vara — att det blir något av det ofruktbaraste som tänkas kan, det blir att så på hälleberget, då det däremot i ett senare skede hos kunskapstörstande ungdomar komme att falla i god jord.

Även statens vidgade hjälp till beivrande av lantmänna- och folkhögskolor, folkhögskolekurser, kurser per korrespondens e. d. kunde i detta sammanhang övervägas. I vilket fall som helst kan man vara övertygad om att vad som på ovan angivna sätt uppoffrades av allmänna medel till dylikt ändamål skulle ge en mångdubbelt större behållning än vad ett obligatoriskt sjunde skolår någonsin mäktade åstadkomma.

Ett sakförhållande som i detta sammanhang ej får förbigås är det kända faktum att bondehemmen redan tidigt ha behov av barnens arbetskraft. För barnen själva betyder detta ingalunda något hinder i deras personliga utveckling till samhällsnyttiga medborgare. Tvärtom utgör en allsidig utbildning, icke allenast ifråga om teoretiskt kunskapsförvärv utan även i praktisk färdighet i ett nyttigt yrke, en ovärderlig tillgång i daningen av sunda och fasta karaktärer. Bondehemmen med deras mångskiftande uppgifter ifråga om praktiskt arbete hava här mycket att ge även barnen, som vid alltför långvarig och ensidig fjättring vid skolbänken gå miste om värden, som böcker och läxplugg enbart aldrig mäktat ge. Den som med förbiseende av allt detta stirrar sig blind på skolans allena saliggörande effektivitet i fostran av vår ungdom, han är en verklighetsfrämmande pedagog, men föga utav en förståndig psykolog och realitetsbetonad framstegsmänniska. I den fortgående utveckling av allt mer förlängd

skoltid, som nu synes vara för handen, ligger otvivelaktigt en fara för att särskilt landsbygdsbarnen i allt starkare tempo avkopplas från det yrke, som dock av gammalt varit det bärande grundelementet i svenskt näringsliv. Det är bäst att ju förr dess hellre taga sig en allvarlig funderare på en utveckling av denna art.

Samhällets uppgifter i fråga om fostran av barnen bör anpassas efter livets realiteter och ej efter vissa doktrinära »bildnings»-synpunkter, som i inmatning av största möjliga kvantum teoretiskt vetande ser bildningens enda mening och mål. Överdrifter i sistnämnda hänseende straffa sig själva och skapa endast övermättnad, leda och olust vid allt vad studier heter. En smidig anpassning efter barnets psyke och mottaglighet i olika åldersskeden, med stöd och hjälp särskilt när läslusten av egen drift vaknar, är otvivelaktigt den skolpolitik, som framför allt efter landsbygdsförhållanden kommer att skapa det bästa resultatet.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

1) att Kungl. Maj:ts proposition nr 99 om inrättande av ett obligatoriskt sjunde skolår avslås;

2) att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärders vidtagande i syfte att åstadkomma en revision av nuvarande undervisning i folkskolan till fördel för huvudämnena modersmål och räkning i enlighet med vad här ovan anförts; samt

3) att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning om och i vad mån åtgärder kunna vidtagas för ytterligare underlättande av ungdomens förvärv av medborgerliga kunskaper i enlighet med vad här ovan anförts.

Stockholm den 26 mars 1936.

Wiktor Egnell.

John Gustavson.

Arthur Heiding.

Gunnar Bodin.

Allan Holstenson.
